

2015. szeptember 1-jén ünnepelte a Széchenyi István Egyetem Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kara alapításának 20. évfordulóját. Az esemény alkalmából a kar alapító tanárai közül Dr. Bihari Mihály prof. emeritus, valamint Dr. Szalay Gyula prodékán úr mondtak ünnepi köszöntőt.

Köszöntő a 20 éves győri jogászképzés alkalmából

Tisztelt Rektor Úr! Magnifice Rector!

Igen tisztelt egyetemi és közjogi méltóságok!

Tisztelt Tanártársaim!

Végül, de nem utolsó sorban kitüntetett tisztelettel üdvözölt leendő elsőéves joghallgatók, akiket a Dékán Asszony a mai napon egyetemi polgárrá fogad!

A modernkori győri jogászképzés huszadik tanévnyitójára kerül sor a mai napon. Úgy gondolom, hogy ezen a jubileumi tanévnyitón illik néhány szót szólni a győri jogászképzés történetéről. Valójában nem húsz éves a jogászképzés Győrben. A győri jogászképzés évszázadokat ível át. A győri Királyi Jogakadémián a 18., majd a 19. és 1995-től a 20., a mostani évnyitóval pedig a 21. századig terjed a győri jogászképzés története.

A győri jogakadémiai és egyetemi jogászképzésnek tehát évszázados múltja és büszkén vállalható tradíciója van.

Mária Terézia királynő felsőbb elhatározásának megfelelően alakult meg Győrben a Királyi Jogakadémia, amely 1776. november 6-án kezdte meg működését. Ettől kezdve folyt rendszeres jogászképzés az Akadémián a bölceleti és a teológiai oktatás mellett. Az oktatott tantárgycsoportok: az észjog, a római jog, a magyar közjog, az egyházjog, a büntetőjog, a politikai (állam-) tudományok, a peres és a nemperes eljárások. A győri Akadémia 100 éves évfordulójának ünnepségen

dr. Kautz Gusztáv – aki a Jogakadémia megszűnéséig, 1872-től 1892-ig a Jogakadémia igazgatója volt – így beszélt: „nemzetünk újabbkori culturtörténelmének egyik nagyhorderejű és fontos mozzanatát képezi, dicső emlékezetű Mária Terézia királynőnek 1769. évi december hó 14-én kelt legfelsőbb elhatározásával elrendelt azon intézkedése, mely szerint az ország négy kerületében 1-1 királyi Főtanodának, királyi Akadémia címével leendő felállítása elrendeltetett”. Szomorúan jegyzem meg, hogy a négy Akadémia közül ma már csak egy, a győri Akadémia városa tartozik Magyarországhoz.

II. József császár parancsszava folytán 1785-ben a győri Akadémia Pécsre helyeztetett át. 1802-ben Győr városának és a győri káptalannak ismételt szorgalmazása folytán az Akadémia a város költségén alapítási helyére visszahe-lyeztetett.

A szabadságharcot követően, az abszolutizmus időszakában az akadémiai képzés szünetelt.

Sok-sok kérelmezés után báró Eötvös József vallás- és közoktatásügyi magyar királyi miniszter 1867 október havában a győri Akadémia visszaállítását rendelte el.

Dr. Kautz Gusztáv a győri Akadémia 100 éves évfordulójának ünnepségén, 1867. november 7-én a következőket mondotta: „Íme, Uraim, e királyi Akadémiának történelme a mai napig, amellyel fennállásának második évszázadát kezdjük meg, ... alkalmul szolgáljon nekünk arra, hogy visszapillantva az Akadémia, bár kétízben félbeszakított évszázados múltjának sikeres működésére, erőt merítsünk a tetterős munkásságra, hogy az intézetnek a múltból szeplőtlen reánk jutott országos jó hírnevét fenntartva, a jövő nemzedékének átadhassuk.” Maliciózus büszkeséggel jegyezte meg Kautz Gusztáv, az Akadémia történetét felidézve, hogy: „először is feltűnő az, hogy ezen Akadémia mindig akkor szünetelt, midőn hazánkban nem az alkotmányosság és a törvény, hanem az önkény uralkodott ...”

Kautz Gusztáv évfordulós beszédében arra biztatja az Intézet tanárait és tanítványait: „... a valódi alkotmányosság és törvényhez ragaszkodás, meg a szabadság szeretete lelkesítse, hogy bennök a haza, az alkotmányos szabadság edzett bajnokait találja, kiket csak az önkény kényszere némíthat el, mely e termeket is kétízben némaságra kárhoyztatta.”

A győri Universitas és a Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar oktatói és hallgatói büszkén ismerhetik meg és vállalhatják a Jogakadémia tanárait és volt diákjait.

Csak néhányat felemlítve közülük: Czuczor Gergely győri rendi növendék volt, majd akadémiai tanár. A szabadságharcban való részvétele miatt 6 évet Kufstein várában raboskodott.

Hajnik Imre kiváló jogtörténész, közjogász, aki az Akadémia igazgatói posztját is betöltötte, később vallás- és közoktatásügyi miniszter, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja, a budapesti egyetem rektora volt.

Kautz Gusztáv, akit már idéztem, a győri Akadémia igazgatója volt húsz éven

keresztül. Sajnos neki jutott az a szomorú feladat, hogy az 1892. július 1-jén tartott záró tanácskozáson megállapítsa, hogy a győri Királyi Jogakadémia működését befejezte, és így hivatalosan megszűnt. Az Akadémia megszűnése gróf Csáky Albin miniszter Jogakadémiához intézett „miniszteri” levele alapján történt, azzal indokolva a megszűnést, hogy évek óta fogyott a hallgatói létszám, mely végül is 3 főre csökkent.

A „Győri Közlöny” című újság az utolsó nap eseményeiről a következőképpen tudósított: „Tegnap zárták le csöndben, szent áhítattal a győri Kir. Jogakadémiánk utolsó szemeszterét. Igazgatója, Kautz Gusztáv dr., királyi tanácsos, Milbek Károly, Katona Mór dr.-ok a Szent Benedek Rend templomában hallgattak szentmisét és mondták el a Te Deumot.

Mise után zárt tanácskozáásra gyűltek össze hárman. Az utolsó tanári ülés jegyzőkönyve rögzíti, hogy dr. Milbek Károly indítványozta, „hogy szeretett igazgatóknak, Kautz Gusztávnak, az Akadémia megszűnése alkalmából, emlékül és iránta érzett szeretetünk és ragaszkodásunk némi jeléül, a tanári kar költségén beszerzett Deák Ferenc arcképe adassék át. Az indítványt a tanári kar magáévá teszi”.

Remélhetőleg a győri Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar történetében ilyen szomorú eseményre soha nem kerül sor. Nem a Deák arcképpel való megajándékozásra gondolok, hanem a jogászképzés megszűnésére.

Érdemes megemlékezni arról, hogy kiemelkedő tanára volt a győri Jogakadémiának Deák Antal József, aki Deák Ferenc 14 évvel idősebb bátyja volt, és aki jelentős szerepet töltött be öccse neveltetésében. Jogakadémiai tankönyvszerző volt, Zala megye első alispánja, majd a Vármegye első követe, az országgyűlési ellenzék jelentős tagja.

A győri Állam- és Jogtudományi Kar névadója, Deák Ferenc, kehidai, toldalék-névvél a „haza bölcse” 1817 és 1821 között a győri Akadémián először bölcselhallgató, majd joghallgató volt. Az Akadémia elvégzése után Pesten tanult, majd ügyvédi vizsgát tett, ezután hazatért családi birtokaira, volt vármegyei tisztiügyész, majd táblabíró. Politikai pályáját – leköszönő bátyja helyett – Zala vármegye követeként kezdte meg az országgyűlésben.

Mikszáth Kálmán, érettségi vizsgája után, 1869 és 1870 között ugyancsak a győri Királyi Jogakadémia hallgatója volt. Ügyvéd gyakornok és újságíró lett, novellái és elbeszélései tették ismert íróvá. Írásaiban több helyen feleleveníti győri akadémiai éveit.

Az Akadémia 1892-es megszűnése után több, mint 100 (pontosan 103) év telt el a győri jogászképzés újraindításáig.

A modernkori jogászképzés 1995 szeptemberében kezdődött el Győrben az ELTE Állam- és Jogtudományi Karának kihelyezett tagozatán.

A győri jogászképzés újraindításának ötlete Szekeres Tamás akkori főigazgatótól származott. A budapesti jogi kar tanárai közül Hársfalvi Rezsőt, Kukorelli Istvánt, Nagy Tibor Gyulát, Horváth Pált, valamint Szalay Gyulát és engem kért fel a győri jogászképzés megszervezésére, nem titkolva, hogy a jogászképzéssel

- csatlakozva a már működő Műszaki Karhoz és a Közgazdaságtudományi Karhoz a győri Egyetem, a győri Universitas megeremtését is megcélozzuk.

Az első doktoravató és diplomaosztó ünnepségre 2000. július elsején került sor Győrben, amikor 87 új jogászdoktor vehette át diplomáját. 2002. január elsejétől a győri Széchenyi István Főiskolából – az országgyűlés szinte egyhangú döntésével – Széchenyi István Egyetem lett. 2002. szeptember elsejétől kapott engedélyt önálló jogászképzés indítására és jogász diploma kiadására a győri Jogi Kar.

2007. január elsejétől a győri Széchenyi István Egyetem Állam- és Jogtudományi Kara felvette a legnevesebb győri jurátus, Deák Ferenc nevét.

Büszkén állapíthatjuk meg tehát, hogy az évszázadokon átnyúló győri jogászképzés a 18., a 19., a 20. és a 21. században – ha nem is folyamatosan, olykor megszakítva –, de sikeresen folytatja a nagy elődök munkáját és művelt jogászok képzését.

Tisztelt elsőéves joghallgatók, Önök a legfiatalabb generációját alkotják a győri jogászképzésnek, a győri Jogi Karnak és a győri Universitasnak.

Eskütelükkel és azzal, hogy dr. Fazekas Judit Dékán Asszony kézfogással egyetemi polgárokká fogadja Önöket, a győri Universitas tagjaivá válnak.

Az európai nagy egyetemek megalakulásától kezdve – így az első magyar egyetem, a pécsi Universitas megalakulásakor is – az Universitas a teljességet, három alkotórész egyetemességét jelentette: egyrészt a tanárok közösségét, másrészt a diákok mint egyetemi polgárok közösségét, harmadrészt a tudományok összességét. Úgy mint a teológiai, az állam- és jogtudományi, a bölcséleti és a természettudományi (benne az orvosi) tudományok összességét. Ezen összetevők együttese az Universitas, ennek az egyetemességének lesznek remélhetőleg büszke, különleges jogokkal és kötelezettségekkel rendelkező tagjai Önök is.

Ezek között a legfontosabb jog és kötelezettség, hogy tanáraink segítségével az állam- és jogtudományok alapjait megismerjék, kiválóan megtanulják, hogy jogász pályájukon tudásukat felhasználják, műveljék és gyarapítsák az állam- és jogtudományokat.

Ennek kapcsán szeretném felidézni Eötvös József szavait, amelyet A hazai tudományosságról szólva mondott 1863-ban: a tudomány „nem egyes népé, vagy korszaké, hanem az emberiség közös kincse ez, valamennyiünké, mint a nap, melynek sugarai különböző irányban, de az egész földet bevilágítják; kimeríthetetlen, mint a forrás, mely el nem apad, ha belőle milliók enyhítik is szomjukat”. A tudomány, a tudományos ismeretek mind gyarapodó összessége az emberiség olyan kincse, amelyből mennél többet sajátítunk el, ismerünk meg, építjük be saját egyéni tudatunkba, ezzel a tudomány világa nem csökken, hanem éppen hogy növekszik.

Eötvös József az 1848-as kormány és a kiegyezés utáni első felelős kormány közoktatási és vallásügyi miniszterének legfontosabb üzenetével zárom ünnepi beszédemet.

Enyhítsék Önök is - első és többéves joghallgatók - tudásszomjukat a győri Universitas tagjaiként.

Győr, 2015. szeptember 1.

Dr. Bihari Mihály
prof. emeritus,
a győri Állam- és Jogtudományi
Intézet alapító tanára és igazgatója